

ЖІНОЧИЙ РУХ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА СОЦІАЛЬНИХ ПРОЦЕСІВ

Під час вивчення та викладання історії нового часу в традиційній та вітчизняній науці існує аналіз всіх подій та процесів з точки зору соціальних протиріч та класової боротьби. Навіть під час дослідження соціальних рухів XIX століття увага істориків була сконцентрована лише на характеристиці революційних та соціалістичних течій, на конфліктах між робочим класом та підприємцями. Однак жіночий рух виявився важливою складовою соціальних процесів цього періоду, вперше в історії він набув самостійного, масового та організованого характеру. Найбільшого розвитку жіночий рух за свої права отримав у Великобританії та США.

У XIX столітті, як і у попередні століття, у соціально-економічній та політичній сферах домінували чоловіки. Хоча стиль життя представниць окремих соціальних прошарків істотно різнилась, у цілому британські жінки залишались юридично неповноцінними громадянами своєї країни: так, їх права на спадок та володіння майном були серйозно обмежені. Процедура розірвання шлюбу також надавала багато переваг чоловікам, в результаті чого за 200 років парламент задовільнив позови тільки чотирьох англійок, які вимагали розлучення. Також жінки не брали участь в парламентських виборах, в діяльності правління. Цікавим є те, що королева Вікторія, правління якої припадає на період з 1837 – 1901 роки, була впевнена, що місце жінки вдома, та протистояла ідеї отримання жінками прав [2].

У той же час традиційні уявлення про існування чоловічої та жіночої сфер діяльності в британському суспільстві викликали суперечності з дійсністю. Стрімко розгорталась промислова революція у Великобританії створила сприятливу соціально-економічну кон'юктуру, потребувала широкого залучення робочої сили в різні галузі господарства і, таким чином, задіяла жінок в зростаючий ринок праці.

Для більшості жінок робота вдома, та не вдома була необхідною частиною життя. Прагнення найти роботу було продиктоване бажанням жінки забезпечити сім'ю додатковим прибутком. Внаслідок високої чоловічої смертності, а також активної еміграції чоловіків шлюбного віку, жінки залишались у переважній більшості та заміжжя для англійок вікторіанської епохи становило серйозну проблему, особливо для представниць середніх прошарків. Наприклад, до 1870 року з кожної тисячі жінок віком від 20-25 років 652 залишались незаміжніми, а до 1901 року ця цифра зросла до 726. Отже, жінки опинились перед необхідністю пошуку засобів для незалежного існування [3].

Найдоступнішою та роботою з хорошою зарплатнею для жінки XIX століття була робота гувернантки (до 1870-го року у цьому секторі було задіяно 1,5 млн. англійок), далі – робота у текстильній промисловості та виготовлення одягу (700 тисяч). В останній третині століття британські жінки почали засвоювати нові професії, ставали продавцями, машиністками, вчителями у початковій школі, медсестрами. Загальна зайнятість у цій сфері зросла з 184 тис. у 1871 році до 562 тис. у 1901 році. Така робота не забезпечувала високий дохід, але разом з тим свідчила про деяке поліпшення умов праці та статусу британської жінки.

Включення жінок в традиційно чоловічий сектор зайнятості було не єдиним доказом помилковості загальноприйнятих уявлень про їхні ролі. В останній чверті століття представниці середніх та вищих прошарків британського суспільства розвернули активну філантропічну діяльність. Такі об'єднання, як Спілка, яка відвідувала робочі будинки чи Спілка з організації благодійності сприяли залученню жінок до участі у місцевому самоуправлінні. Вони були своєрідною школою суспільної діяльності, яка формувала навички організації різних союзів, створення їх фондів, ведення рахунків. Урешті, участь у такій роботі дозволяло жінкам набувати досвіду та удосконалювати техніку публічних виступів. Відповідно, наперекір поширеним переконанням, культивованим цінностям, жінки відігравали все більш помітну роль у британському суспільстві [1].

Більшість представниць жіночого руху у XIX на початку XX столітті складали представниці середніх прошарків. Відсутність гарантій стабільності положення цієї частини населення робило їхні позиції вразливими в соціально-економічному відношенні.

Стимулом до політичної активності слугувала також і особлива духовна атмосфера, яка склалась в освітньому середовищі та ліберально налаштованою спільнотою. Чисельна група жінок з робочого класу залишалась відносно пасивною. Дійсно, змушені нести подвійний тягар – сім'я та важка робота на фабриці, - представниці робочого класу знаходились у стороні від активної суспільної діяльності. Крім того, покращення свого стану вони вбачали не в набутті громадських та політичних прав, а в можливості залишатись в сім'ї та вести домашнє господарство. До речі, в робочих сім'ях жінки відігравали не останню роль, оскільки вони контролювали спільний дохід, розподіляли гроші на різні потреби. Соціально-економічні зміни ХІХ століття меншою мірою торкнулись життя видатних та заможних жінок, більшість з яких надавали перевагу залишатись під опікою чоловіків. У результаті багаточисельні жіночі політичні групи вели розмову від імені представниць середніх прошарків, хоча об'єктивно виражали інтереси британських жінок у цілому.

ЛІТЕРАТУРА

1. Фемінізм [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.feminisnts.info/2641-феминизм-или-история-борьбы-женщин-за.html>.
2. Фемінізм [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A4%D0%B5%D0%BC%D0%B8%D0%BD%D0%B8%D0%B7%D0%BC>.
3. Женскод движение [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dic.academic.ru/dic.nsf/politology/3670/%D0%96%D0%95%D0%9D%D0%A1%D0%9A%D0%9E%D0%95>.